

Adrian Papahagi. Naționalism și “progresism”

written by [Adrian Papahagi] | January 28, 2020

Națiunile s-au agregat firesc, pe un areal anume (care s-a extins sau s-a restrâns în decursul secolelor), și în timp au creat solidarități interne între indivizi care, cel mai adesea, vorbesc aceeași limbă și/sau au aceeași credință, deși adesea au obârșii diferite (în cazul românilor: daco-romani și alți traci romanizați, slavi, cumani, greci, evrei, armeni etc.). Membrii unei națiuni au același imaginar, traume și năzuințe comune, care vin din istoria și spiritualitatea lor împărtășită.

Utopiștii stângiști, aflați în divorț cu natura, cu bunul simț, cu realitatea și cu adevărul își propun să abolească națiunile și să dizolve aceste comunități naturale într-o umanitate indistinctă. Această aberație trebuie înfruntată.

Pe de altă parte, naționaliștii exaltă la fel de fantezist calitățile unei națiuni, le opun cu aceeași lipsă de realism trăsăturilor altor națiuni, redeschid falii pe care istoria le-a colmatat și isterizează oamenii cumsecade fără motiv.

În anumite contexte, există justificări pentru naționalism. Națiunile aflate sub ocupație, cele nerecunoscute sau asuprite au dreptul la naționalism. Naționalismul românilor din Transilvania era pe deplin justificat: dar mai are el vreun sens astăzi?

Mi se pare că, în situația în care se află România astăzi, naționalismul produce aburi la fel de toxici ca globalismul stângist. El învie retorica protocronistă, rescrie istoria într-o notă triumfalistă, exacerbează mândrii prost plasate și condamnă spiritul critic ca trădare de neam, redeschide răni și generează isterie revanșardă. Mai grav, inventează asupriri și colonialisme imaginare, acolo unde cei mai puțin exaltați văd alianțe

salutare și investiții economice majore. Înlocuiește rațiunea și realismul cu țâfna și utopismul, la fel ca stânga pe care declară că o detestă.

În plus, exacerbând resentimentele antioccidentale, naționalismul face jocul antinațional al celor de la Răsărit, care ar fi încântați ca România să recadă într-un "no man's land" al corupției și fărâdelegii, într-un teren de manevră aflat în zona tampon dintre tiraniile asiatice și democrațiile occidentale. Exaltând un tradiționalism neolitic, dacic, rural sau romantic, naționalismul se opune unei necesare modernizări (simetric, stângiștii neagă orice tradiție și adoptă orbește, nediscriminat cele mai stupide dogme ale urii de sine nihiliste, care subminează Occidentul).

România nu are nevoie azi nici de partide progresist-revoluționare, de isteria stângistă, de eco-anarhism, de neo- sau sexo-marxism, de toate aberațiile unei modernități care a luat-o razna, nici de învierea naționalismului interbelic corcit cu Cenaclul Flacăra și bântuit de umbra Căpitanului sau de spectrele lui Ceaușescu, Vadim și Păunescu.

Avem nevoie de patriotism lucid, de conservarea tradițiilor esențiale (crența creștină, limba română, solidaritatea națională prin cultură și educație – opincile, cușma și sumanul se pot odihni la muzeu), de pragmatism în dezvoltarea României, de discernământ în navigarea printre dogmele modernității occidentale. Să nu confundăm conștiința sau identitatea națională, absolut firești, cu naționalismul, care e politizarea acestora!

E periculos să ne mințim și să ne isterizăm după programul "progresist" sau tradiționalist. Așa cum e nevoie de ceea ce Patapievici numea "discernământul modernizării", e necesar și un discernământ al tradiției.

Încă ceva: voluntarismul, colectivismul în locul personalismului, exacerbarea discursului național în defavoarea celui rațional, romantizarea tradiției, instrumentalizarea credinței nu sunt conservatoare, ci revoluționare, ideologice, moderniste chiar. Principala calitate a unui conservator este aderența la realitate, firesc, rațiune și familiar.

(Ilustrația lui Devis Grebu la Adrian Papahagi, *ABC-darul creștin-democrației*, București: Curtea Veche, 2012).